



Asırlık Kurum YEŞİLAY



Savaş YILMAZ
Yeşilay Genel Müdürü

Türkiye Yeşilay Cemiyeti Birinci Dünya Savaşı sonunda, İngiliz işgal güçlerinin İstanbul Limanı'na gemilerle getirdiği binlerce kasa alkollü içkiyi gençlerimize bedava dağıtıp onları zehirlemesine, işgale karşı direnişi kırarak özgürlüklerini ve onurlarını ellerinden almak istemelerine karşı alkollü içkilerle mücadele amacıyla, dönemin Şeyhülislam'ı İbrahim Haydarizade'nin himayesinde Dr. Mazhar Osman Usman ve arkadaşları tarafından Padişahın izniyle 5 Mart 1920'de İstanbul'da "Hilal-i Ahdar" adıyla kurulmuştur. "Hilal-i Ahdar" ismi daha sonra "Yeşil Hilal" ve "Yeşilay" olarak değiştirilmiştir.

Yeşilay; sigara, alkollü içkiler, uyuşturucu maddeler, kumar ve teknoloji bağımlılıklarıyla mücadele eden halkımızın ve bilhassa gençlerimizin bütün zararlı alışkanlıklardan korunması için yaptığı çalışmalarla kamuya hizmet veren, 19 Eylül 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla "Kamuya Yararlı Cemiyetler" arasında yer alan bir sivil toplum kuruluşudur.

Alkolle mücadele amacıyla kurulan ve ilerleyen zamanlarda bu mücadele alanına sigara, uyuşturucu madde, kumar ve teknoloji bağımlılığını ekleyen Yeşilay, asırlık geçmişinden güç alarak, toplum sağlığı için sorumluluklarının bilinciyle faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. Türkiye Yeşilay Cemiyeti, ülkemizdeki sosyal kalkınma hedefinin bir parçası olarak, toplumumuzun ve özellikle de gençlerimizin beden ve ruh sağlığını tahrip eden bütün zararlı alışkanlıklarla mücadele ederek millî değerlerine bağlı nesiller yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Yeşilay, bu çerçevede bağımlılıklarla mücadele etmek üzere, toplumun bilinç, güç ve kaynaklarını harekete geçirerek; insan onur ve saygınlığının korunması doğrultusunda her koşulda, yerde ve zamanda desteğe muhtaç insanlara yardım ederek; toplumun bağımlılıklarla mücadele kapasitesinin geliştirilmesine sürekli katkıda bulunmaktadır.

Türkiye Yeşilay Cemiyeti Genel Merkezi İstanbul'da yer almakta, hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik diğer illerdeki faaliyetleri şubeleri aracılığıyla yürütmektedir. Ülke genelinde 120 şube, 55 temsilcilik

ve yüzbinlerce gönüllüsüyle çalışmalarına devam etmektedir.

Yeşilay uluslararası arenada da ülke Yeşilaylarını kurmaya başlamıştır. Şu anda 30 ülkede kuruluş çalışmaları tamamlanmıştır. Kuruluş çalışmalarının tamamlandığı ülkeler arasında Filistin, Fildişi Sahilleri, Kıbrıs, Bosna Hersek, Malezya, Tayland, Lübnan, Karadağ, Demokratik Kongo, Kenya bulunmaktadır. Nisan 2016'da İstanbul merkezli Uluslararası Yeşilay'lar Federasyonu kuruluşu için çalışmalar başlamıştır. Federasyonun amacı diğer ülkelerde kuruluşu tamamlanmış olan ülke Yeşilay'larının İstanbul merkezli yeni bir çatı kuruluş altında toplanmasıdır.

2020 yılında, kuruluşunun ikinci yüzüylüne girecek olan Yeşilay, bağımlılıklarla mücadelede Türkiye'yi örnek ve lider bir ülke yapmak ve misyonunu yurtdışına taşıyan bir sivil toplum kuruluşu olabilmek vizyonu ile çalışmalarını sürdürmektedir. Gerçekleştirdiği çalışmalarda, insan onurunu ve saygınlığını temel alan, toplumu ve gençliği ayırım gözetmeden zararlı alışkanlıklardan korumak için çalışan, milli ve ahlaki değerleri gözeterek ve bilimsel metotlar kullanarak bağımlılıklarla mücadele eden; önleyici ve rehabilite edici halk sağlığı ve savunuculuk çalışmaları yürüten bir sivil toplum kuruluşu olmanın mutluluğunu yaşamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda ulusal ve uluslararası kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarıyla gerekli işbirliği ve ortak çalışma organizasyonları geliştirilmektedir. 2015 yılı itibarıyla Yeşilay; Uyuşturucuya Karşı Avrupa Örgütü (EURAD) Yönetim Kurulu üyesi, Avrupa Alkol Politikaları Birliği (EUROCARE) üyesi, Uluslararası Uyuşturucu Politikaları Cemiyeti (ISSDP) üyesi, Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal Konsey Danışmanlık Statüsü (ECOSOC), Birleşmiş Mil-

Yeşilay, bağımlılıkla mücadele alanında ihtiyaç duyulan nitelikli bilimsel bilginin sağlanması ve bu alanda çalışan uzmanların mesleki gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla, "Yeşilay Akademi"yi hayata geçirmiş bulunmaktadır.

letler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin (UNODC) sivil ağı olan Viyana NGO Komitesi üyesi, Uluslararası Uyuşturucu Politikaları Konsorsiyumu (IDPC) üyesi, İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde sağlık politikaları alanında faaliyetler yapmak üzere oluşturulan İbni Sina Sağlık Birliği üyesi, İslami Tıp Birlikleri Federasyonu (FIMA) bünyesinde Bağımlılık Çalışma Grubu adıyla birçok ülkeden doktorların bulunduğu komisyonun başkanı, Çin Halk Cumhuriyeti merkezli faaliyet gösteren Uluslararası İpekyolu Tıp Araştırmaları Merkezi üyesidir.

Yeşilay, kurumsallaşma çalışmaları için mükemmeliyet merkezi ve EFQM modelini benimsemiştir. Bu model çerçevesinde Stratejik Plan çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır. STK'lar, donör kuruluşlar veya üyelerinin imkânlarıyla harekete geçen yapılar olduğu için kalite ve stratejik yönetim anlayışı ile faaliyetlerini yürütmeleri çok daha önemlidir. Paydaşlara ne kadar nitelikli hizmet ve faaliyet sunulursa o kadar katkı ve katılım refleksi alınır. Oluşturacak kurumsal yapı ile diğer

STK'lara örnek olacak ve Türkiye'nin bir asırlık köklü çınarı Yeşilay'ı ikinci yüzüylüne başarılı bir şekilde hazırlanması sağlanacaktır.

Geçmişte ilkokullarda kurulan Yeşilay Kolu günümüzde yerini ilk, orta ve liselerde Yeşilay Kulüplerine bırakmıştır. Kurulan kulüpler aracılığıyla eğitim kurumlarında Yeşilay bilinci ve bağımlılıklarla ilgili farkındalık oluşturulması sağlanmaktadır. Ancak, bununla yetinmeyen kuruluşumuz, Yeşilay'ın farkındalığını genç kesimlere ulaştırmak amacıyla hedef kitlesine üniversiteli gençleri de katarak Genç Yeşilay topluluklarının kurulmasına öncülük etmiştir. Bu topluluklar, gençliğimizi hedef alan bağımlılık türlerinin ve kötü alışkanlıkların tümü ile mücadele etmek, gençliğimizi bu konularda bilgi ve fikir sahibi yapmayı amaçlayarak çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Yeşilay mali destek programlarımız ile de kulüplerimize destek sağlamaktadır.

Yeşilay aynı zamanda üniversiteli öğrencilerimiz için gençlik kampları düzenlemeye başlamıştır. Gençlerin zamanlarını çeşitli sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirmeleri amaçlanan bu kampta gençlere ayrıca üniversitelerinde bağımlılıklarla mücadelede öncü, yol gösterici olmaları için akran eğitimleri verilmektedir. Bu kamplar ile gençlere yaşam becerilerinin kazandırılması, boş vakitlerini doğru değerlendirmeleri için alternatif imkânların sunulması ve Genç Yeşilay gönüllülerinin artırılması hedeflenmektedir.

Türkiye'de yürütülen bağımlılığı önleme çalışmalarındaki eksikliklerden ve bilimsel uygulamalardan yola çıkarak, toplumun tüm katmanlarını bağımlılıkla mücadele konusunda mobilize etmek amacıyla Yeşilay, Milli Eğitim Bakanlığı ile bir protokol imzalamıştır. Bu protokol

ile okul ve aile tabanlı yöntemler bir araya getirilerek, toplum tabanlı bir mücadele başlatmak adına, dev bir eğitim hareketi olan **“Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı” (TBM)** geliştirilmiştir.

Bu program ile çocuk ve gençlerin daha güvenli ve sağlıklı bir hayat sürdürmelerine katkıda bulunmak amacıyla, yeni neslin bağımlılıklarla ilgili bilinç düzeylerini arttırmak hedeflenmektedir. Böylece, bağımlı olmayan bireylerin bağımlılık sürecine girme riski en aza indirilerek, evrensel temelli bir eğitim programı oluşturulmuştur. Bu program, Yeşilay Bilim Kurulu ve bağımlılık konusunda çalışan uzmanlarının desteği ile ülkenin sosyolojik yapısı, ihtiyaçları ve mevcut eğitim sistemi göz önüne alınarak, tüm Türkiye’de uygulanabilecek bir şekilde geliştirilmiştir. Bilimsel temelli yaklaşım ile her yaş seviyesine uygun, kanıta dayalı ve modüler olarak geliştirilen eğitim programında, özelliklere çocuklara ve gençlere ulaşabilmek hedeflenmiştir. Bu kapsamda, kitap ve etkileşimli içerikler geliştirilerek TBM’nin hedef kitle ile hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim araçları ile iletişime geçmesi tasarlanmıştır.

Bu program kapsamında yaklaşık 29.000 rehber öğretmen TBM Uygulayıcısı olarak yetiştirilmiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında rehber öğretmenler aracılığı ile okullarda öğrenci eğitimlerinin tamamlanması planlanmaktadır.

Ülkemizde madde ve alkol bağımlılığı ile mücadele süreçlerinde özellikle tedavi ve danışmanlık boyutunda etkinliğin artırılması gerekliliğinden hareketle oluşturulan **“Yeşilay Danışmanlık Merkezi” (YEDAM)** sahip olduğu işbirliği niteliği, sosyal destek yaklaşımı ve danışmanlık yetkinliği ile bu alanda ülkemiz için bir model olarak çalışmalarını 2015 yılından itibaren sürdürmektedir.

YEDAM bünyesinde, bağımlılıklar alanında özel eğitim almış uzman psikologlar, psikiyatristler ve sosyal hizmet uzmanlarını barındırmakta ve bağımlılara, bağımlılık riski taşıyanlara ve yakınlarına danışmanlık ve rehabilitasyon hizmeti verilmektedir. 444 79 75 numaralı hat üzerinden de danışmanlık hizmeti sunan YEDAM kapsamında ayrıca İŞKUR, Mesleki Yeterlilik Kurumu arasında yapılan işbirlikleri çerçevesinde tedavisi bitmiş bireylere mesleki eğitim verme ve işe yerleştirme çalışmaları da gerçekleştirilmektedir. Danışan bireylere sosyal hayata uyum sağlama sürecinde gerekli sosyal desteğin verilmesi ve kişinin temiz kalmaya teşvik edilmesi YEDAM’ın amaçları arasındadır.

Bağımlılık geliştirme riski olan, bağımlılığın başlangıç düzeyinde olan ve bağımlılığa sahip bireyler, YEDAM’dan danışmanlık hizmetleri almaktadır. Ağır düzeyde bağımlılık geliştirmiş olan ve yatarak tedavi alması gereken bireyler ise yatılı tedavi ve/veya tıbbi tedavi hizmeti veren ilgili merkezlere yönlendirilmektedir. YEDAM’ın, bilgi verme ve yönlendirme amacı doğrultusunda, bağımlı aile veya yakınları da hedef kitle içerisinde değerlendirilmektedir.

Madde bağımlılığı ile mücadelede en önemli sorunlardan biri de yetmiş uzman sayısının çok yetersiz oluşudur. Bu alanda özel bir meslek tanımının olmaması ve eğitimlerinin yetersiz oluşu bunun en önemli sebeplerindendir. Bu sorun doğrultusunda Yeşilay, **“Madde Bağımlılığı Danışmanlığı”** başlığı ile mesleki bir standart hazırlanması için, Mesleki Yeterlilik Kurumu ile protokol imzalayarak çalışmalarına devam etmektedir.

Yeşilay, bağımlılıkla mücadele alanında ihtiyaç duyulan nitelikli bilimsel bilginin sağlanması ve bu

alanda çalışan uzmanların mesleki gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla, **“Yeşilay Akademi”**’yi hayata geçirmiş bulunmaktadır. Alanında uzman isimler tarafından geliştirilen eğitim programları ile kamu ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerine, ilgili alan uzmanlarına, bağımlılıklar alanında uzmanlaşmak isteyen profesyonellere bilimsel temelli eğitim desteği verilmektedir. Araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacıyla devam eden sanal sınıf eğitimleri İngilizce ve Türkçe dillerinde gerçekleşmekte olup, Türkiye’nin dört bir yanından herkese ulaştırılmaktadır. Yeşilay Akademi kapsamında geliştirilen sanal sınıf sistemiyle alanında uzman yerli, yabancı birçok isim eğitim vermektedir.

Bağımlılık alanında çalışma yapan araştırmacıların ihtiyaç duyduğu bibliyografya ihtiyacını karşılamak üzere, Yeşilay tarafından **“Türkiye Bağımlılık Arşivi”** oluşturulmuştur. Bağımlılık alanındaki tüm çalışmalara bagimlilik.org.tr adresinden ulaşılabilir. Bağımlılık alanındaki değinilmemiş ve üzerinde çalışma yapılması gereken alanlar tespit edilerek, bağımlılık alanında çalışan uzmanlar için önemli bir arşiv ve tematik birikim ortaya çıkartılmıştır. Sahada bağımlılık çalışmalarını yürüten gerek kamu kurumları gerek sivil toplum kuruluşları için önemli bir teorik birikim ve zenginlik kazandırılmış ve bu sayede tekrar çalışmalardan ve uygulamalardan uzak durulması amaçlanmıştır. Bu arşivde yaklaşık 7.000 eser yer almakta olup, canlı ve yeni eserlerin de dışardan eklenebildiği bir sisteme sahip olması nedeniyle, yaşayan bir platform yapısına sahip olacaktır.

Yeşilay’ın önemli yazılı materyalleri de bulunmaktadır. Türkiye Yeşilay Cemiyeti’nin 91 yıllık en köklü sağlıklı ve yaşam dergisi **“Yeşilay”**, aralıksız her ay farklı bir bağımlılık ko-

nusu ve konsepti ile yaklaşık 10.000 aboneye ulaşmaktadır. Beraberinde **“Yeşilay Çocuk”** dergisi ile birlikte dağıtılmakta ve tüm Türkiye’de raflarda satışa çıkmaktadır. 2014 yılında yayımlanmaya başlayan bağımlılıklarla ilgili araştırmaların, akademik çalışmaların yer aldığı, hakemli akademik dergisi **“Addicta”** ise, küresel bir problem olan bağımlılığa çözümler sunmak, uluslararası ve disiplinler arası özgün bilimsel çalışmalar için mecra olmak, bağımlılıkla ilgili nitelikli tartışmalar üretmek ve Türkiye’de bağımlılıkla ilgili politikaların şekillenmesine katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Yeşilay tarafından, 2014 yılında planlanan ve Türkiye Ulusal Ajansı tarafından, Yetişkin Eğitimi Alanında Stratejik Ortaklıklar programı kapsamında hibe desteği almaya hak kazanan iki yıl süreli **“Yetişkinlerde Madde Bağımlılığı Farkındalığı”** projesi 2015 yılı itibarıyla uygulanmaya başlanmıştır. Portekiz, Litvanya ve Hollanda’dan güçlü STK’larla işbirliği içinde uygulanacak olan çok uluslu proje kapsamında iki ana çıktının elde edilmesi planlanmaktadır. Bu çıktılardan ilki **“Madde Bağımlılığı İletişim Stratejisi”**, diğeri ise bu stratejiye uygun en az 3 farklı alanda medya aracıdır. Bahsi geçen çıktıların elde edilebilmesi için proje kapsamında uluslararası boyutta saha araştırmaları, personel eğitimleri, çalışma toplantıları ve bir yarışma düzenlenecektir. Projede elde edilen somut çıktılarının denenmesi ve etkisinin ölçülecek olması ise, bizlere gelecek dönemde ülkemizde gerçekleştireceğimiz sosyal pazarlama kampanyalarının daha güçlü ve etkili olması için önemli bir fırsat sunacaktır.

2011 yılından beri Türkiye Yeşilay Cemiyeti ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünce ‘Sağlıklı Nesil, Sağlıklı Gelecek’ projesi kapsamında **“Bağımlılık”** konulu afiş, resim, karikatür, kompozisyon, şiir ve slogan

yarışması düzenlenmekte idi. 2015 yılında 5 ilde daha düzenlenen program bu yıl tüm Türkiye’de uygulanacaktır.

Yeşilay bağımlılık alanında gerçekleştirilmesi planlanan projelere mali destek programları kapsamında hibe desteğinde bulunmaktadır. Bu doğrultuda Gençlik Mali Destek Programı, Genç Yeşilay Mali Destek Programı, Bağımlılıkla Mücadele Destek Programı, Şube Hibe Destek Programı ve Lisansüstü Burs Programı kapsamında hibe destekleri sağlamaktadır. Bağımlılıkla mücadele alanında paydaşlarla daha etkin işbirliği stratejisi çerçevesinde uygulamakta olduğu programlarla yerel ve ulusal çapta iyi uygulama örneklerinin ve yeterli bilgilendirmeyle farkındalığın oluşturulması hedeflenmektedir.

Son yıllarda tütün, alkol ve madde bağımlılığı alanında önemli uluslararası bilimsel toplantılara ev sahipliği yapan Yeşilay, 2012 ve 2013 yıllarında Kültür Toplum ve Aile Derneği (KÜLT) ve Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde düzenlenen **Uluslararası Teknoloji Bağımlılığı Kongresi**’nin üçüncüsünü, 3-4 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirecektir.

Bağımlılıklardan uzak, sağlıklı yaşamı misyon edinen, söz ve eylemleriyle bu mücadeleye destek veren kişi, kurum ve kuruluşların ödüllendirildiği **“Zümrüdüanka Ödülleri”** her yıl Yeşilay tarafından gerçekleştirilmektedir. Yaşantısı ile örnek teşkil eden, gençleri olumlu yönde etkileme gücüne sahip ve hayatının her aşamasında bağımlılıklarla mücadele eden kişileri ve bu mücadeleyi destekleyen kurum ve kuruluşları ön plana çıkaran Zümrüdüanka Ödülleri’nin ilki 2014 yılında yapılmış ve Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a da **“Mücadelede Onur Ödülü”** takdim edilmiştir. Bu yıl, Cumhurbaşkanlığı himayesine

alınan **“Zümrüdüanka Ödül Töreninde”** akademi, iş, spor, sanat, siyaset alanında en Yeşilaycılar seçilerek ödülleri takdim edilecektir.

Her yıl 1-7 Mart tarihleri arasında kutlanan Yeşilay Haftası bu yıl **“İyi ki Yeşilay var!”** konseptiyle gerçekleştirildi ve Türkiye çapında birçok etkinlikler düzenlendi. Yeşilay’ın 96. kuruluş yıldönümünün de kutlandığı haftada, halkımızın bağımlılık konusunda bilinç ve farkındalık düzeyinin hem eğlendirerek hem de bilgilendirerek artırılması sağlanmıştır.

Bağımlılık alanında ulusal ve uluslararası çalışmalar, seminerler, danışmanlık, proje faaliyetleri ve bir asırlık geçmiş ile ülkemizin en köklü sivil toplum kuruluşlarından biri olarak her geçen gün vizyonunu ve misyonunu genişleten Yeşilay, gelecek yüzyıllara sağlıklı nesillerin yetişmesi amacıyla çalışmalarını büyük bir özveri ile yürütmeye devam edecektir. Bunun için en büyük gücü ise, bilinçli bir aile toplumu ve duyarlı bir gençlik ile gerçekleştirecektir.

Değişen dünyada, klasikleşmiş bağımlılık türleri yanında giderek daha etkin ve zararlı olma eğilimi gösteren, yeni ve güncel bağımlılık alanlarının da tehdidi altında olan gençlerimizin bu vicdan hareketine geniş ölçüde katılarak kendi geleceklerine sahip çıkmalarını sağlamak Yeşilay olarak en önemli görevlerimizden biridir.

Yeşilay, tüzüğündeki ifadeyle, **“gençliğe ve topluma zarar veren bütün zararlı alışkanlıklarla mücadele etmek, millî kültürüne bağlı nesiller yetiştirmek”** amacı doğrultusunda insanlarımızı her türlü zararlı alışkanlık ve bağımlılıktan korumak, gençlik ve toplumumuzu daha sağlıklı ve üretken hale getirmek için gayretlerini ve mücadelesini sürdürmeye devam edecektir.